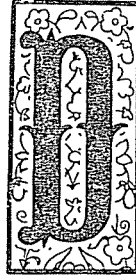


KURBAN VE BAYRAM



İNİMİZDE bazı gün ve geceler, diğerlerine nazaran husûsî bir kıymet taşırlar. Taşındıkları kıymet, vukûna sahne oldukları ulvî bir hâdiseden veya yapılması icabeden tattan dolayıdır. Yoksa bizatihî değildir.

Arabî aylardan Zilhiccenin ilk on günü ve «Eyyam-ı Teşrik» denilen Zilhiccenin 11, 12 ve 13 üncü günleri mübârek günlerdendir. Nitekim Allahın Rasûlü :

ما من ايام افضل عند الله من ايام عشر

الاضحى فاكثروا فيها من ذكر الله عز وجل

(1)

Yani : «Allah katında kurbandan önceki on günden daha üstün gün yoktur. O günlerde aziz ve celil olan Allah'ı çok zikrediniz» buyurmuşlardır.

Zira mezkûr günlerde; cihânın dört bucağından ırkları, dilleri, renkleri ayrı fakat iman ve idealeri bir, gönülleri aynı sevgiyle dolu, ruhları aynı hisle mütehassis milyonlarca mü'min Ka'be'ye akın ediyor! Yüce dînimizin beş rûknünden birini edâ etmek için Rabb-î Zülcelâlin : واذن في الناس بالحج (2)

«İnsanlar içinde Haccı ilân et!» لبيك اللهم لبيك ilâhî davetine icabetin

Buyur Allahım, buyur, maddemle

mânâmla, evlâd ü iyal kaygusundan âzâde, malımla canımla huzurundayım. لبيك اللهم لبيك Buyur Mev-

lâm, buyur! diyerek İslâm güneşinin tülü' ettiği beldeye koşuyor! Ka'be-i Muazzamanın etrafında gece gündüz pervaneler gibi dolaşiyor. Bir müddet mahşer hayatını sembolik olarak yaşıyor, madde ihtirasından uzaklaşarak ihrama bürünüyor, ayak yalın, baş kabak لبيك

diyor. Makam, mevkî üniforma, âmirlik ve memurluk farkının kalktığı (3) ان اكرمكم عند الله اتقاكم

«Şüphesiz ki sizin Allah nezdinde en şerefliiniz takvaca en ileride olanınızdır» ilâhî beyanının tebarüz ettiği günler!

Bugünlerde ibadetleri ve zikri artırmamız emrediliyor. Bilhassa Allah'ın Rasûlü şu zikri tavsiye ediyor :

افضل ما قلت انا والانباء من قبلى يوم

عرفة الله اكبر الله اكبر لاله الا الله والله

اكبر الله اكبر والله الحمد (4)

«Benim ve benden önceki Peygamberlerin Arefe günü okudukları en kıymetli tekbir: Allahü Ek-

(1) Müsned, c. 2, s. 83.

(2) El-Hac: 27.

(3) El-Hucurat: 13.

(4) Günye, c. I, s. 145.

Hazırlayan :
İmdat Necmeddin
NURSAÇAN

(Kayseri Yüksek İslâm
Enstitüsü Öğrencisi)

ber, Allahü Ekber, Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber, Allahü Ekber ve lillahilhamd'dır.

TEŞRİK TEKBİRLERİ

YUKARIDA metni kaydedilen tekbire «Teşrik Tekbiri» denir. İmâmeyn (İmam Ebû Yusuf İmam Muhammed)e göre Arefe günü sabah namazından itibaren Bayramın dördüncü gününün ikinci namazına kadar 23 vakit farz namazlardan sonra okumak vacibdir. Bu hususta, yalnız kılanla cemaatla kılan, mukim ile misafir, erkek ile kadın arasında fark yoktur. Selâm verdikten sonra kalkıp biraz yürüyen veya dünya sözü söyleyen kimse tekbirini zayi etmiş olur. Zayi edilen tekbirin kazası yoktur. Ancak tekbir günlerinde kazaya bırakılan namaz yine aynı günlerde kaza edilirse tekbiriyle beraber kaza edilir.

Bu tekbir, İtrî merhum tarafından seghah makamında bestelenmiş ve milletimiz tarafından da o günden beri câmilerde, dîni meclislerde ağır ve ezgin edâsiyle okunagelmıştır. Teşrik Tekbirlerini bir binaya benzetecek olursak bânisinin üç Peygamber Aleyhisselâm olduğunu görürüz. Şöyle ki: Meleklerin peygamberi olan Cebrail (A.S.) gökten koçu getirirken: **الله اكبر الله اكبر**

diyerek gelir. Bunu duyan Hazret-i İsmail **لااله الاالله والله اكبر**

diye mukabele eder. Allahın lûtfunu ve Hazret-i İsmail'in ihlâsını gören yaşlı peygamber Hazret-i İbrahim: **الله اكبر والله الحمد** der.

İbnül Emin Mahmud Kemâl Bey, «Son Asır Türk Şairleri» adlı eserinde mezkûr tekbirle ilgili şöyle bir fıkrâ anlatır: Yeni Osmanlılar Cemiyetinden bir ekip Fransaya gider. Paris'te bir akşam Fransızlarla otururlarken söz marşlardan açılır. Fransızlar Türklerin millî marşlarını olup olmadığını sorarlar. Ekipden, Cemiyetin Başkanı Necip Paşanın torunu Mehmed Bey, «Arzu ederseniz millî marşımıza terennüm edelim» der. Fransızlar, memnuniyetle dinleyeceklerini söylerler. Mehmed Bey ve arkadaşları bülemler bir seda ile tekbiri okurlar. Fransızlar terennüm edilen tekbirdeki müstesnâ özelliğe ve ilâhî güzelliğe hayran kalırlar.

Evet; İslâm, Mîmarîde, Hat san'atında, Edebiyatta ve Mûsikîde en güzel san'atı getirmiştir. Binaenaleyh Kurban Bayramında tekbirle ruhumuzu dinlendirmeli, gönlümüzü zü nurlandırmalıyız.

KURBAN

ALLAH'A manen yaklaşmak için ibadet niyetiyle kesilen husûsî hayvanın adıdır.

KİMLER MÜKELLEFTİR?

Hür, mukim, müslim ve hâcet-i asliyesinden başka — artıcı olsun olmasın, üzerinden bir yıl geçsin veya geçmesin 20 dirhem gümüş veya 20 miskal altın kıymetinde — eşyası bulunan kimse mükelleftir. Mükellef olduğu halde kesmeyenler için Allahın Rasûlü:

من كان له سعة ولم يضح فلا يقربن مصلانا (5)

«Bir kimse için mâlî imkân olup da Bayramda Kurban kesmezse, namazgâhımıza yaklaşmasın.» buyurmuşlardır.

Kurbandan maksad, ilâhî rızayı tahsil ve O'na olan şükür borcunu ödemektir. Yaratanımız:

وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها (6)

«Eğer Allahın (bunca) nimetini birer birer saymak isterseniz (ne mümkün?) Siz (onları) icmâl sûretiyle bile sayamazsınız» buyurur. Bitmez tükenmez nimetler muvacehesinde O'na olan kulluk borcumuzu mal ve canımızla ödemeye çalışmamız gerekmez mi?

Ger tenim üzere kılımla
zebân olsa dahi
Edemem şükürün edâ, nimetinin
binde birin

diyen şâir ne kadar haklıdır.

İnsan, Allah yolunda gerekince can vermeyi fanî cana minnet bilmedir. Kul, ilâhî rıza için can vermeye hazırlanınca ilâhî lûtf imdadı yetişiyor. Melekût âleminde şimşekler çakıyor. Kur'an-ı Kerim'in gözlerimiz önüne serdiği ilâhî tablo tecellî ediyor.

Mevlâmız, 90 yaşındaki pîr-i fanî Halil İbrâhîm aleyhisselâma rüyasında oğlu Hazret-i İsmâil'i kurban etmesini emir buyuruyor. Peygamberin rüyası vahiy, tâbiri de vahiy olduğundan icrası vacib ilâhî bir emir oluyordu. Şebâbetin bütün güzelliklerini cami' bulunan sevgili oğlu Hazret-i İsmâil'i, Hazret-i İbrahim ilâhî rıza için Kurban edecekti.

HAZRET-İ İBRAHİM

قال يابني اني ارى في المنام اني اذبحك

فانظر ماذا ترى (7)

«Oğulcuğum! Ben rüyamda kendimi; seni boğazlıyor görüyorum. Bak artık ne düşünürsün?» dedi.

Hazret-i İsmâil:

قال يا ابت اعمل ما تؤمر ستجدني ان

شاءالله من الصابرين (8)

«Babacığım! Sana edilen emir ne ise yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın» dedi.

Bundan sonra, Yaratanımız şöyle buyurdu:

فلما اسلما وتلاه للجبين . وناديناه ان

يا ابراهيم . قد صدقت الرؤيا انا كذلك

نجزي المحسنين . ان هذا لهو البلاء المبين .

وفديناه بدينح عظيم (9)

«Vakta ki bu sûretle ikisi de (Allahın emrine) ram oldular. (İbrahim) onu alını üzerine yıktı. Biz ona «Ya İbrahim, rüyana sadakat gösterdin. Şüphesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız» diye nidâ ettik. Hakikat bu, apaçık ve kat'i bir imtihandı. Ona büyük bir Kurbanlık fide verdik» (*).

Diğer bir âyet-i kerimede de (10)

انه من عبادنا المؤمنين

«Hakikat o, mümin kullarımızdandı» buyrulmaktadır.

Demek ki Hazret-i İbrahim, imanının sesini duyuyor ve ilâhî emre uyuyor. Yaşının kemâli ve gönlünün rikkati, «Oğulcuğum يا بني

diye hitab edecek şefkate sahip olmasına rağmen ağır ve büyük imtihanda muvaffak oluyor. Mevlânın lûtf ve rahmeti ulaşıyor.

Biz de imanımızın sesini duyar, ilâhî rızayı arar, mal ve canımızla Allah yolunda cihada atılırsak, Mevlânın rahmetine katılacağız. Zira O:

وكان حقاً علينا نصر المؤمنين (11)

«Mü'minlere yardım etmek ise üstümüzde bir hakdır.»

(5) Camius Sağır, c. 2, s. 152.

(6) İbrahim: 34.

(7) Saffat: 102.

(8) Saffat: 102.

(9) Saffat: 103-107.

(*) Bazı seyyar kitapçılarda mezkûr tabloyu tasvir eden levhalar satılmaktadır. Cebrail (A) kanatlı bir kız şeklinde gösterilmektedir. Bu husus İslâm itikadına uygun değildir. Zira meleklerin kanatları vardır. Fakat mahiyetleri bizce meğhuldür.

(10) Saffat: 111.

(11) El-Rum: 47.

ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلاً

(12)

«Allah, kâfirlere mü'minlerin aleyhinde (galebeye) aslâ bir yol (ve imkân) bahşetmez.»

ولا تهنوا ولا تحزنوا واتم الاعلون ان

(13) كتم مؤمنين

«(Ey mü'minler), gevşemeyin, mahzun olmayın, siz eğer (gerçekten) mü'min iseniz (düşmanlarınıza galib ve onlardan) çok üstünlüknüzdür» buyurmaktadır.

Şurasını ehemmiyetle kaydedelim ki Kurbanda asıl gaye, kan, kemik değildir. Rabbimizin (14) وانحر

«Kurban kes» emr-i celine inkıyattır. Nitekim Cenab-ı Hak :

لن ينال الله لحومها ولا دماؤها ولكن

(15) يناله التقوى منكم

«Onların ne (sadaka edilen) etleri, ne kanları hiç bir zaman Allah'a (yükselip) erişmez. Fakat sizden O'na (yalnız) takva ulaşır»

MÂİDE Sûresinin 27. âyet-i kerimesinde de Hazret-i Âdem'in iki oğlunun Allah'a takdim ettikleri Kurbanlardan ihlâslı olanının kabul, diğerinin red edildiği bildirilirken :

(16)

«Allah, ancak (kendisinden) koranlarinkini kabul eder» buyurulmaktadır.

KURBANIN ETİ VE DERİSİ

Mendub olan kurbanın etini üçe taksim ederek birini fakirlere vermeli, birini eşe dosta ikram etmeli, birini de kendi ve âilesi için alıkoyalmalıdır. Ancak çoluk çocuğu fazla olan orta halli müslüman, Kurbanın etini tamamen kendi ve âilesi için ayırabilir.

İslâm :

وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا

(17) على الاتم والعوان

«İyilik etmek, fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın. Günah işlemek ve haddi aşmak üzerinde yardımlaşmayın» der.

Allah'ın Rasûlü :

ليس المؤمن الذي بيت شعباناً وجاره

(18) جائع الى جنبه

«Komşusu aç iken karnını doyurup rahatça uyuyan kimse olgun mümin değildir.»

ما زال جبريل عليه السلام يوصيني بالجار

(19) حتى ظننت انه سيورته

«Cebrâil (A.S.) bana komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki komşuyu komşuya mirasçı kılmak zannettim» buyurmaktadır.

İslâmın, ictimâî huzur için vaz' ettiği prensipler sadece nazariye ve doktrin olarak kalmamış, onun fiilen tatbikatına asırlar, vakıalar ve tarih şahid olmuştur. İslâm, çeşitli vesilelerle köleliği, zulmü, cehli, haksızlığı ve ahlâksızlığı kaldırmağa çalışmıştır. Bunun yanında kardeşlik, birlik, yardımlaşma ruh ve şuurunu getirmiştir.

Kurbanın derisi, evde demirbaş eşya olarak kullanılabilirdiği gibi hayır müesseselerine teberru olarak da verilebilir. Satılıp parasının yenmesi câiz değildir.

KURBANLIK HAYVANIN VASIFLARI

A — KOYUN - KEÇİ : En az bir yaşını doldurmuş olmalı. Altı ayı bitirmiş olup bir yaşındaki gibi gösterişli olanlar da olur.

B — SIĞIR - MANDA : En az iki yaşını doldurmuş olmalı.

C — DEVE : En az beş yaşını doldurmuş olmalı. Koyun ve keçi bir kişi için, siğir, manda ve deve 1-7 kişi için Kurban olur.

Tavuk, horoz gibi hayvanlar kurban niyetiyle kesilemezler. Bir veya iki gözü kör olan, dişlerinin yarısından fazlası olmayan, yürüyemeyecek kadar zayıf veya topal olan, kulağının veya kuyruğunun yarısından fazlası kırılmış olan hayvanlar kurban olamaz. Ancak fakir olan bir müslüman, yukardaki ayıplardan biri bulunan hayvanı Kurban edebilir.

Kurban, Bayramın birinci günü bayram namazı kılındıktan itibaren üçüncü günün akşamına kadar kesilebilir. Gece kesmek mekruhtur. Kurban, kibleye karşı yatırılır : بسم الله الاكبر diyerek bıçak

hayvanın boğazına çalınır. Kurban sahibi kesebiliyorsa kendi keser. Değilse ehil birisine kestirir, kendi de hazır bulunarak :

ان صلاتي و نسكي و محباي و ممتاتي لله

(20) رب العالمين لا شريك له

«Şüphesiz benim namazım da, ibadetlerim de, dirimim de, ölümüm de

hiç bir ortağı olmayan, âlemlerin Rabbı Allahındır» âyet-i celflesini okumalıdır.

Besmele kasden terkedilirse kurban olmadığı gibi, eti de haram olur. Önce şah damarı ile yemek ve nefes borusu kesilir. Kan aktıktan sonra da murdar ilik kesilir.

BAYRAM

KURBAN BAYRAMINDA ÜÇ VACİB VARDIR :

- A — Teşrik tekbirleri,
- B — Bayram namazı,
- C — Kurban kesmek.

Bunlardan başka bayramda tebrikleşmek, ziyaretleşmek İslâm ah-lâkındandır. Bayram, kırgınlık ve dargınlıkların sona ermesine, hasımların barışıp, hıusımların buluşmasına vesile olmalıdır. Unutmayalım ki BİZ AYRILIĞI YOK ETMEZSEK, AYRILIK BİZİ YOK EDECEKTİR.

Düşman sesi duymak istemezsen
Kardeş sesidir uyan bu sestem
Kalkınca görür ki akşam olmuş
Vaktiyle uyanmayan bu

sesten (21)

Allah Rasûlünün tavsiyesine kulak verelim :

تهادوا و تحابوا و تصافحوا يذهب الغل

(22) عنكم

«Birbirinize hediye veriniz, sevişiniz ve musafaha ediniz ki kin ve düşmanlık duygusu gitsin.»

ان من موجبات المغفرة ادخالك السرور

(23) على اخيك المسلم

«Müslüman kardeşine sevinç vermek mağfireti gerektiren sebeplerin en önemlisidir.»

Mübarek Kurban Bayramının yurdumuz, milletimiz ve âlem-i İslâm için hayır ve bereketle dolu feyizli günler olmasını yüce Rabbimizden niyaz ederiz.

(12) El-Nisa: 141.

(13) Âl-i İmran: 139.

(14) El-Keşer: 2.

(15) El-Hac: 37.

(16) El-Mâide: 27.

(17) El-Mâide: 2.

(18) Et-Tergib vetterhib, c. 3, s. 358.

(19) Et-Tergib, c. 3, s. 360; Riyazus-salihin, s. 184.

(20) El-En'am: 162.

(21) H. Basri Çantay.

(22) Camius Sağır, c. I, s. 133.

(23) Camius Sağır, c. I, s. 100.